

Herrskjortornas omvandling

Examensarbete 30hp av Paulina Svensson

Högskolan för Design och Konsthantverk

Examinator: Karin Gustavsson

Professor: Anna Tegeström Wolgers

Opponent: Erika Dahlén och Maria Ray Johansson

Handledare: Cecilia Hjelm och Magnus Haglund

Tillkomstår: 2016



Innehållsförteckning:

Inledning:	s. 3
Brevet:	s. 3
Hemligheten:	s. 4
Mitt ful-material:	s. 4
Omvandling:	s. 4
Mönster och strukturer:	s. 5
Historien om herrskjortorna:	s. 5
Den röd-vit-rutiga skjortan:	s. 6
Bild på rullar:	s. 7
Den blå-randiga och den blå-rutiga skjortan:	s. 8
Bild på volangkrås-slinga	s. 9
Den blå-grön-vit-rutiga skjortan:	s. 10
Bild på utklippt grönt rutnät och kuddar:	s. 11
Den färgglada rutskjortan:	s. 12
Bild på rosettmoduler och remsburr:	s. 13
Den blå-röd-vit-rutiga skjortan:	s. 14
Bild på skjorttyg, stjärnor och band:	s. 15
Den blå-svart-vit-rutiga skjortan:	s. 16
Bild på fransstumpar och rosettkrås:	s. 17
Krage och manschett:	s. 18
Slutsats:	s. 18
Källförteckning:	s. 19
Tack till:	s. 19

Inledning

I höstas köpte jag ett gammalt korsstygnbroderi på loppis. Broderiet föreställde en amaryllis. Det var inte det vackraste motivet, men i det fula fanns det ändå något som lockade mig och jag ville ha det. Så jag köpte det. Jag funderade på vad jag ville göra med det och vad jag skulle ha det till.

Broderiets öde blev till slut en "total makeover". Jag klippte ut alla korsstygnen efter färgpartier och då uppstod det nya former. Dessa använde jag sedan till att skapa en annan bild. Motivet gick från något föreställande till något helt abstrakt. Innehållet var detsamma och amaryllisen var ju alltså där egentligen men i en annan form, fast omvandlad till något annat.

Den här lusten att experimentera med form på det här sättet tog fäste i mig och jag ville göra mer. Därigenom kom idén till mitt projekt. Att använda mig av ett objekt. Ta ut delarna som det består av, dess fragment och innehåll och bygga om det till något annat. Få fram en alternativ struktur.

Brevet

En dag lite senare när jag var nere i skolans bibliotek så råkade jag läsa något av det bästa jag läst på länge. Ett brev ur boken "Eva Hesse" av Lucy Lippard. Brevet var skrivet av Sol LeWitt till Eva Hesse under en pågående brevväxling de hade. Eva Hesse ängslar sig över sitt konstnärskap och har svårt att tro på sig själv och det hon gör. Hon vänder sig till Sol LeWitt med sina bekymmer och då svarar han på det i ett mycket motiverande och peppande brev.

Så här skrev han; "Don't worry about cool, make your own uncool. Make your own, your own world. If you fear, make it work for you - draw and paint your fear and anxiety. And stop worrying about big, deep things such as to decide on a purpose and way of life, a consistent approach to even some impossible end or even an imagined end. You must practice being stupid, dumb, unthinking, empty. Then you will be able to DO!" ... "Try to do some BAD work. The worst you can think and see what happens but mainly relax and let everything go to hell. You are not responsible for the world - you are only responsible for your work, so do it."

Dessa ord var en insikt för mig och de fångade verkligen mig. Det har påverkat min inställning och varit en del av min arbetsprocess. Det var ett förhållningssätt som jag ville hålla fast vid. Att det viktigaste i ett arbete inte är själva ingången utan vad som händer på vägen. Jag upplevde en frihetskänsla i det här. Att bejaka lusten och känslan och att acceptera att saker inte alltid uppstår utifrån djuplodade tankebanor. Som om jag skulle ha ett motiv till allt jag gör i varje ögonblick. Det är inte så. Vad meningen är det vet jag inte, men det kanske jag förstår, efter en tid.

Hemligheten

Ett arbete känns onödigt att göra om jag redan vet vad slutresultatet ska bli. Men även fast jag tror att jag vet det så kan jag egentligen bara gissa. Det baserar jag utifrån vad jag redan känner till och mina erfarenheter. Det blir ibland som jag trott eller hoppats på och ibland blir jag förvånad eller överraskad. Eller också så blir jag rent av besviken. Men det finns en mening hur det än blir och det är att det finns alltid något som jag kan plocka upp ur processen som tar mitt arbete vidare. Det är det där som jag inte kan veta innan jag har gjort det som jag vill åt. Det där som gömmer sig någonstans inuti. Historien byggs upp av sig själv och bildar sin egen mening, den kan inte framtvingas. I efterhand kan jag se betydelsen. Egentligen skulle jag vilja låtsas som att jag inte förstår eller vet vad jag tycker om det jag gör. Om det är fint eller fult, bra eller dåligt. Men jag tror det är omöjligt.

Mitt ful-material

Jag inspireras av föremål i vardagen. Det som finns nära till hands. Gärna överblivna saker som inte används längre. De mest triviala sakerna. Sådant som inte riktigt är något att ha eller spara på. Det som inte betyder något för någon längre. T.ex. en tröja som passerat sitt bäst-före-datum. De saker som har tappat sin innebörd kan blir betydelsefulla igen tänker jag, men på ett annat, nytt sätt. Världen svämmar över av sådant här så kallat "skräpmaterial". Det är oftast inga vackra eller dyrbara saker. Men det är lättillgängligt och oändligt. Det finns alltid och tar aldrig slut.

Omvandling

Det här arbetet handlar om att omforma objekt och bygga nya strukturer utifrån dess innehåll. Hur ser då de här alternativa strukturerna ut? Vad är detta "andra"? Det vet jag inte och det är det som är så spännande för mig. Det är det som driver mig. Jag vill undersöka det. Vända och vrida på ett objekt så mycket det går för att hitta nya perspektiv. Det verkar som att ett objekt måste på något sätt förlora sin ursprungsform för att det ska kunna byggas upp igen till något nytt. Det är ett nedbrytande men också i samma händelse ett uppbyggande. Så sker transformationen.

Jag möts ständigt av den här omvandlingen i mitt textila arbete. Det är ett evigt grejande. Materialet är under bearbetning och under konstruktion. Jag klipper och river i det, syr, blöter ner det, limmar, viker, pressar ut, rullar ihop, böjer, knyter, packar samman och sträcker ut. Jag vill kontrollera och manipulera det. Det går oftast men ibland går det inte. Textil är textil och det beter sig som det vill. Jag vet inte hur många timmar som jag ägnat åt att reda ut en fnurra på tråden eller sprätta upp en sydd söm. Jag vill ha ordning men textilen känns ibland bara som ett oformligt kaos.

Mönster och strukturer

Jag är mycket förtjust i att jobba utifrån stora mängder av någonting. I min konst är det nästan alltid involverat. Jag både letar efter och skapar mina egna objekt som jag kan bygga upp till en större helhet. Delarna är som fragment som blir till mönster och strukturer.

Naturvetenskap fascinerar mig och det influerar mitt arbete. Jag läste en text av Rikard Edbertson, i den digitala tidskriften Gränsbrytning som handlade om kaordisk kompetens. Såhär skrev han; "Kaos och ordning är på så sätt egentligen ett falskt motsatspar. Dels därför att kaos egentligen inte är oordning. Istället är kaoset mångfald, i vilken det finns oräkneliga möjligheter (det som krävs är kombination av kaoset olika delar). Innovation handlar alltid om risktagning, att ta ett steg utanför det förväntade, in i det okända och det osäkra, in i kaoset."

Såg också en dokumentär som hette "kaos i kosmos" på UR. I dokumentären tog de upp hur universum skapar ordning och mönster, att kaos finns nästan överallt omkring oss och att det finns en matematisk teori som kan förklara hur det ser ut. Naturen skapar nya mönster genom mångfald och upprepning. Upprepningen sker i all oändlighet och när nya former upprepas så bryts mönstret eftersom inget kan upprepas exakt. Därav uppkommer nya former.

Historien om herrskjortorna

Det här arbetet började med att jag var på loppis och köpte på mig en samling herrskjortor. I affären reflekterade jag över hur herrskjortornas tyg såg ut. Övervägande delen av dem hade en rätt sparsmakad färgsättning bestående av två eller tre färger. Mönstringen var antingen randig eller rutig. Våldigt strikt och sobert. Det fanns något i det här minimalistiska uttrycket som lockade mig. Kanske var det det rätvinkliga, skarpa, väldigt bestämda mönstret med de exakta linjerna som gjorde mig nyfiken.

Eftersom skjortorna fick bli min materialmässiga utgångspunkt i det här arbetet vad jag vid mitt val noga med att titta på två andra saker, som hade med tyget att göra. Att kvalitén var av 100% bomull och att det var ett slätt vävt tyg. Jag ville ha en begränsning som jag också kunde se mina möjligheter i.

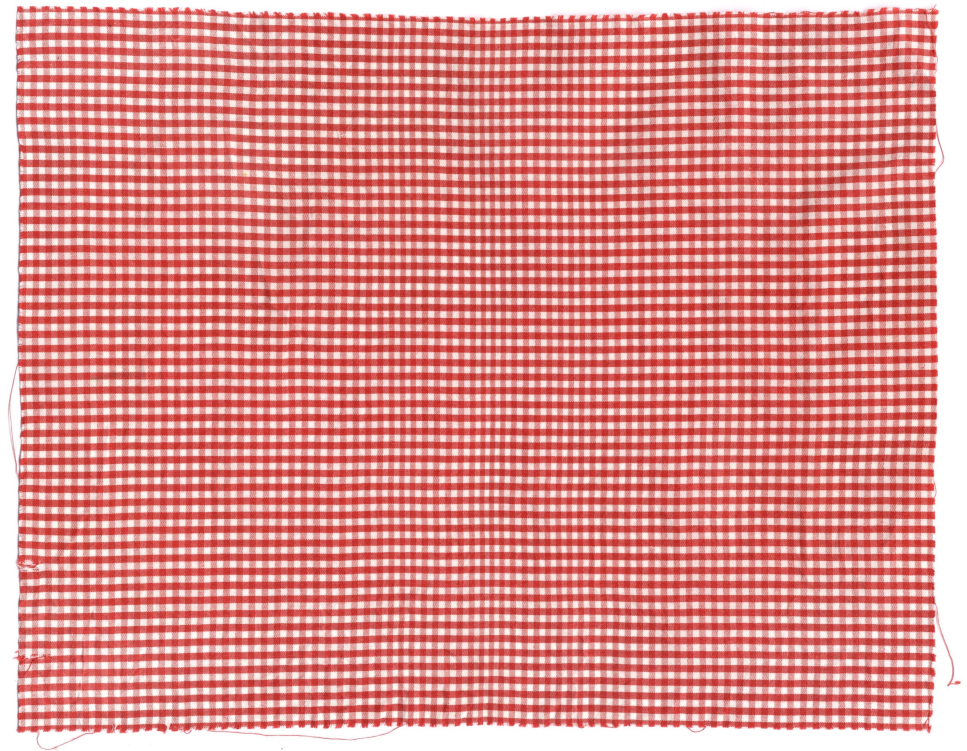
Men, en herrskjorta är ju faktiskt mer än bara ett tyg. På köpet kom också plagget "herrskjorta". Med framstycke, bakstycke, ärmor, krage, manschetter, fickor, knappar, lappar, sömmar och stygn. Mina intentioner var att använda alla beståndsdelar på skjortan.

Den röd-vit-rutiga skjortan

Jag börjar med att riva upp den röd-vit-rutiga skjortan i remsor. Tänker inte så mycket på vad jag ska göra utan bara gör det första som dyker upp i huvudet på mig. Räknar ränder och måttar ut olika bredder så att remsorna blir i olika storlekar.

Rullar sedan ihop remsorna till rullar. Packar samman och komprimerar tyget så mycket det går. Några av rullarna växer på bredden, andra på höjden. Det blir som en liten samling med olika sorters rullar. Trådarna från de upprivna kanterna ligger som ett trassel på rullarnas ovan- och undersida. Det får vara så, utan att jag jag klipper bort och snyggar till. Jag tycker det blir en fin kontrast till allt det raka och strikta. Som om jag ser tyget ur ett genomskärningsperspektiv.

Jag fogar samman rullarna sida vid sida till en sammanhängande organisk form med hjälp av tryckknappar. Jag skulle kunna bygga vidare på den och jag ser framför mig att den skulle kunna växa ut mer i ett fritt mönster men tyget av den här skjortan tog slut. Det är ett faktum. Det blir inte mer av den.

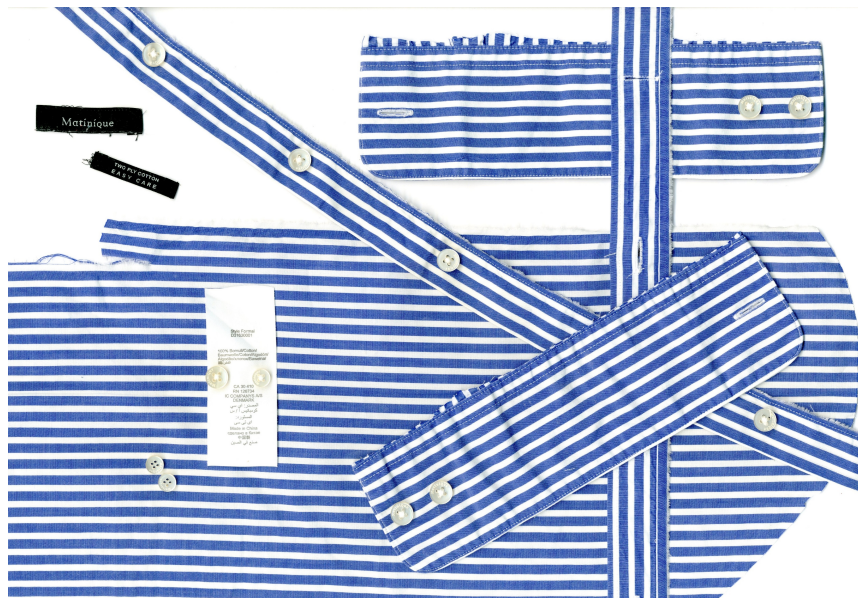




Den blå-randiga och den blå-rutiga skjortan

Jag fortsätter riva remsor i den blå-randiga skjortans tyg. Trär upp remsorna på en tråd så att de bildar en lång slinga med volanger och krås. Efter ett tag så gör jag samma sak med den blå-rutiga skjortan och blandar in den också i formen. Testar hur det blir. Det bryter av men på ett följsamt sätt eftersom tygerna är så lika i färg.

För att skapa volym använder jag både smala och breda remsor och växlar mellan att göra skarpa och mjuka övergångar mellan dem. Formen konvergerar och divergerar. När jag är klar knyter jag upp tråden i taket så slingan får hänga fritt i rummet. Det blir som en mobil som hänger där och snurrar.





Den blå-grön-vit-rutiga skjortan

Går vidare med en fjärde skjorta. Den här skjortan har fler färger (blått, grönt, vitt och grått) och mer avancerat rutmönster. Jag klipper rutorna i skjortan utifrån deras färger. Sen sorterar jag rutorna i högar. Det blir ett helt myller av bitar. Jag placerar ut en sorts gråmelerade rutor så, huller om buller som om de var en tillplattad hög. Mönstret avrundas till en cirkelform. För att få formen att hålla ihop limmar jag med trälim som jag blandat ut med vatten. Det blir hårt som ett skal när det torkat.

Tar ur en annan hög små bitar som ser ut som vita fyrkantiga rutor med gröna ränder och placerar dem kant i kant så att de tillsammans bildar en ny större ruta. Jag får ett rutmönster åter igen, men ett annat med krokigare ränder och med oregelbundnare mellanrum. Även denna form sammanfogar jag med limmet så de blir stelt och platt.

Från skjortans bakstycke klipper jag en så stor ruta som jag kan få ut. Sedan följer jag de gröna ränderna med saxen vilket gör att de blåa rutorna innanför de gröna ränderna faller bort. Det som återstår av tyget blir ett tunt grönt rutnät och tomrum. Det blir som ett tygskelett eller som att jag separerat ut tygets regler.

De blå rutorna som är spillet från urklippet av det gröna rutnätet syr jag ihop två och två mot varandra. Vänder dem ut och in, fyller dem med vadd och syr igen. Det blir små kuddar. Kuddarnas hörn syr jag ihop med varandra och får ännu ett rutnät. Ett rutnät med innehåll.

En sista sorts fyrkantsbitar av den här skjortan återstår. De är blå med gröna ränder. Jag syr med symaskinen längs de gröna ränderna med grön sytråd, så att de sammanfogas på längden. Sedan syr jag ihop dem från andra hållet på bredden, så att jag får ihop det till ett helt tyg igen.



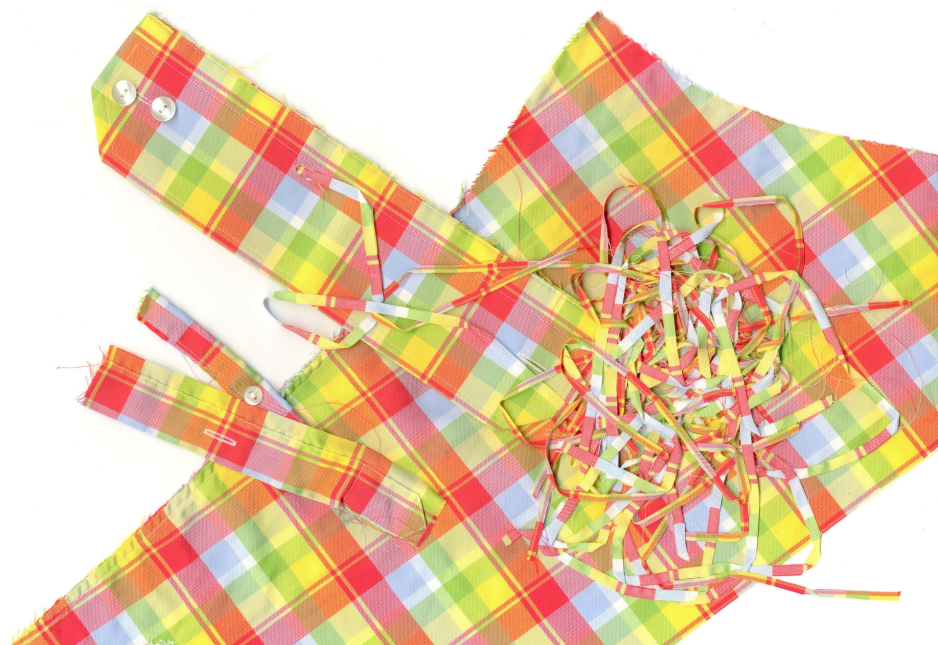


Den färgglada rutskjortan

Den femte skjortan skiljer sig från de andra i färgkomposition. Den har många och klara färger. Känns roligt att jobba med lite gladare färger. Den är också rutig, som de andra.

Klipper remsor längs med rutorna. Gör så långa remsor som möjligt. Eftersom tyget fransar sig så stärker jag remsorna med lim så att jag får skarpare kanter. Det blir tre sorters remsor av tyget, där färgen blå, grön eller röd dominerar. Jag arbetar med dessa var och en för sig och viker ihop dem till små moduler som liknar blommor eller rosetter. De är oregelbundna i sin form men i ungefär samma storlek. Jag fäster sedan samman dem med lim i bågarna. Avslutningsvis blir formen en cirkelformad relief.

Det blir en del tunna remsor över efter att jag gjort rosettmodulerna. Av de här remsorna virkar jag små fyrkanter och låter ändarna hänga kvar löst. Syr ihop de små virkade fyrkanterna bredvid varandra med en förskjutning i varje led. När stycket börjar bli lite större så känner jag att jag har brottats tillräckligt med både den flimrande färgblandningen och det spretande remsburret och jag behöver något som inte är så oformligt och ostyrt. Jag bestämmer mig för att bygga vidare formen till en romb. Rombens jobb får bli att rama in och bära den kaotiska strukturen. Jag provar att lägga allt remsburr på ena sidan så att ena sidan blir rufsig och den andra slät. Formen blir dubbelsidig. Kanske som en rät och avigsida, fast det behöver inte vara så.





Den blå-röd-vit-rutiga skjortan

Nu har jag stirrat så mycket på rutiga mönster och former så jag börjar se det rutiga tyget som om det var tredimensionellt. Att det bestod av olika lager. Först kommer ett vitt bottentyg, sen ett rött rutnät och överst ett blått rutnät.

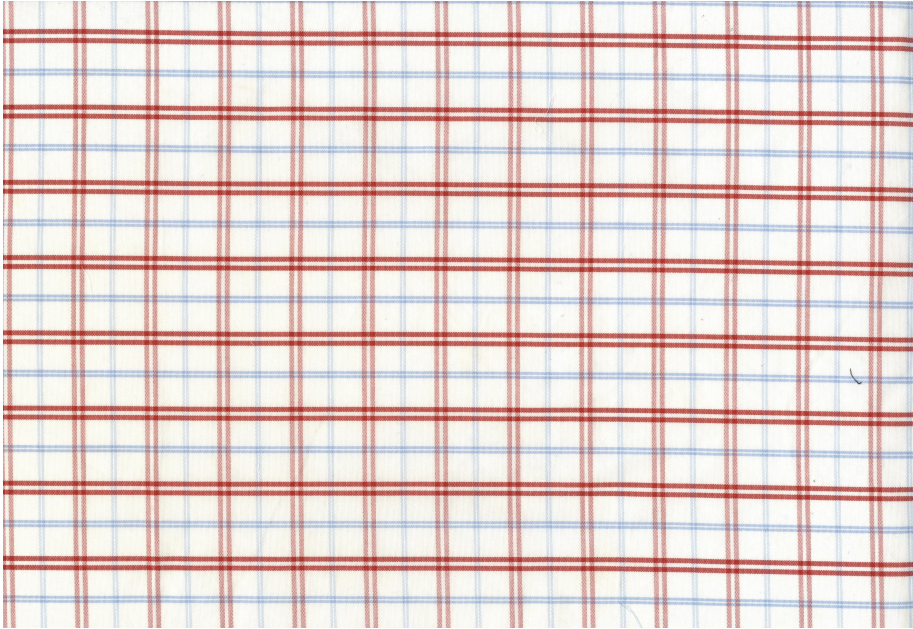
Ur det blå nätet klipper jag ut en form som ser ut som en fyrkantig ram med utstickande hörn och ur det röda nätet klipper jag en vanlig fyrkantig ram. Medan jag klipper dessa former ur tyget så blir det en hel del spillbitar. Det blir en fyrkantsbit med rött kors och en fyrkantsbit med blått kors. Det blir också rektangulära bitar med två röda streck och massor av helvita små fyrkantsbitar. Jag sparar alla delar.

De blå fyrkantiga ramarna syr jag ihop tre och tre i korset på deras utstickande hörn. Jag vill använda stygn till denna sammanfogning istället för lim som jag tidigare har gjort. Nu vill jag lägga limmet åt sidan ett tag. Jag skulle helst vilja att stygnen kunde vara osynliga eller ännu hellre, att dem inte behövdes alls, men det måste ju sitta ihop med någonting. Jag tänker att om jag ändå måste sy och stygnen kommer synas så varför ska jag försöka dölja det? Använder bestämt en svart tråd att sy med. Handsömnad tar lång tid, likaså att klippa delarna till den här strukturen. Jag har svårt att se hur mönstret blir riktigt i det här tempot och det växer långsamt till ett större stycke. Det blir en oregelbunden form till att börja med. Låter det vara så i några dagar men det känns oavslutat så jag bestämmer jag mig för att bygga vidare på den här formen. Jag vill att det ska bli större och att mönstret ska framträda mer. Avrundar till en cirkelform med cirklarna som avslutande ram för jag vill att cirklarna i mönstret ska framträda mer.

Jag vill göra något av fyrkantsbitarna med blått och rött kors. Jag klipper ut korsen och syr ihop dem två och två så att de bildar små stjärnor. En röd och en blå tillsammans. De länkas sedan ihop tre och tre genom att jag syr i ihop de röda korsens ändar med varandra. Utifrån den strukturen växer det sedan vidare och bildar ett sexkantigt nät.

De vita små fyrkantsbitarna blir fler och fler. De är så många men så små. De är svåra att greppa en och en och det är precis så att jag kan plocka upp dem mellan tummen och pekfingeret. Men mängden av dem känns väsentlig och det vill jag ta vara på. Jag provar att sy ihop dem en efter en i symaskinen som ett långt "pärlband". Det blir fler sådana pärlband. Jag tar banden och gör en varp av dem så att de hamnar sida vid sida. Ytstrukturen blir större. Jag klipper banden kortare och lika långa och syr sedan ihop dem i överkanten och underkanten. Alla bitar sitter ihop med tråd nu.

Det känns som att tyget aldrig tar slut. Att jag kan utvinna hur mycket som helst utifrån tyget av en enda skjorta. Jag vill undersöka hur mycket tyget skulle kunna expandera. Klipper ut den största möjliga fyrkantiga tygbit ur bakstycket på skjortan som det går. Klipper sedan upp den i remsor efter ränderna. Varannan blir smal och varannan bred. Läger ut remsorna på det på bordet med några centimeters avstånd. Det blir åtminstone dubbelt så långt. Syr ihop med en nylontråd som är genomskinlig så att trådar går igenom alla remsor. Det hänger ihop på ett svävande sätt eftersom tråden är så transparent så den knappt syns. Jag hänger stycket lodrätt. Remsorna drar sig lite i det här tillståndet och det böljar sig här och där, men mest nertill. Jag har ännu inte fixerat dem så jag kan dra remsorna mellan trådarna så att de hamnar på ungefär samma avstånd och det vill jag.

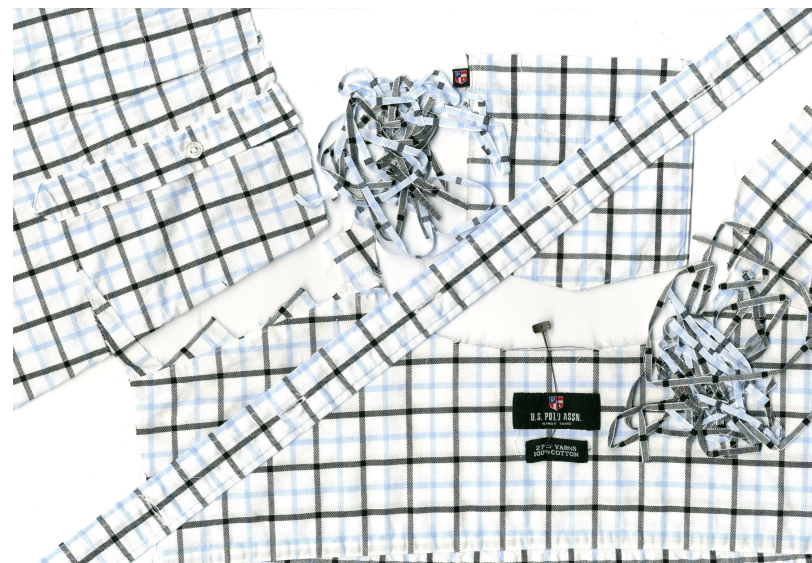
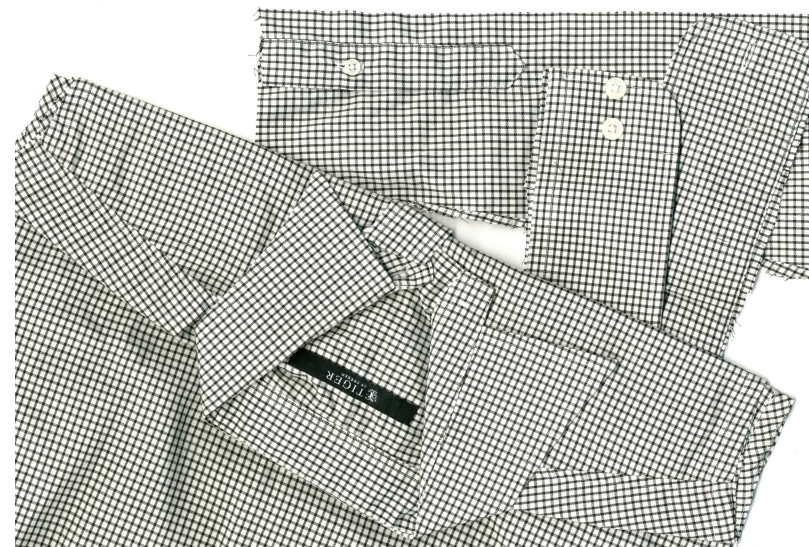


Den blå-svart-vit-rutiga och den svart-vit-rutiga skjortan

Vill göra ett till försök att expandera tyg så jag tar en annan skjortas bakstycke och klipper ut en stor fyrkant. Denna gången vill jag att det ska expandera tredimensionellt. Så jag klipper fyrkantens yttre rand som en ram och sen går jag inåt så att jag får ut ramarna i ramen. Den här idén går helt snett och jag klipper "fel" flera gånger. Jag försökte rädda det men jag kunde jag inte sy som jag ville. Jag provade en annan idé. Att lägga ramarna bredvid varandra för att sy ihop dem på det viset istället. Har absolut inget tålamod kvar och använder symaskinen för att snabba på processen. Det gör ej saken bättre. Jag får inte ihop det som jag vill men jag låter det bara vara.

Eftersom jag har kvar material av ramarna som jag klippt ut så återanvänder jag det. Jag trär upp dem på en tråd på samma sätt som jag tidigare gjort med den blå-randiga och den blå-rutiga skjortan. Jag drar ut remsorna lite längre denna gången innan jag viker tillbaks dem in igen till tråden. Det blir som långa rosetter som hänger ner. Varierar bredden på remsorna. Efter ett tag så börjar jag göra bågarna mindre och mindre så att tyget bara viker sig en pytteliten bit ut från tråden och då packas de samman väldigt tätt. Jag inkluderar också den svart-vit rutiga skjortan till det här. Jag fortsätter ett tag på det här sättet. Sen vänder jag hela paketet uppochner så att den lilla täta varianten blir som en utstickande del bland de långa "översvämmande" rosettbågarna som hänger runtomkring. Hänger upp den på samma sätt som den blå-randig-rutiga så att den får en "kompis".

Av ytterligare återstående tyg av remsor virkar jag små stumpar. Ändarna på stumparna låter jag vara kvar och dem fransar jag sedan upp. Virkningen gör att de kröker sig lite. Jag lägger stumparna omlott och syr ihop dem så att de bildar en längre slinga. Sedan lägger jag dem sida vid sida och syr ihop dem där de böjer sig in mot varandra. Den här strukturen blir friare i sitt uttryck eftersom den inte har någon tydlig inramning. Jag vill att den ska vara lösare och fortfarande obestämd.





Krage och manschett

Jag har länge funderat över dilemmat att det kanske inte blir något kvar av skjortan som jag använder och om det är viktigt för projektet. Hur ska jag kunna spara tyget när jag samtidigt vill använda det?

Några delar har jag medvetet sparat på skjortorna. Bland annat krage, manschetter och ficka. De typiska skjortdetaljerna. Det som faktiskt skvallrar om att det är skjortor jag har jobbat med.

På en krage som tillhör den blå-röd-vit rutiga skjortan syr jag fast en rödvit-randig remsa som jag klippt ur skjortans tyg. Låter den bölja och krusa sig över kragen. Jag vill att remsan ska florera ovanpå som att den har brutit sig loss ur det strikt geometriska mönstret.

Jag fortsätter med en annan krage från den blå-vita skjortan. Klipper ut en snirklig slinga i den. Kragen har dubbelt tyg och jag vill undersöka hur det undre lagret framträder när jag klipper i det övre, eftersom jag inte ser det.

Jobbar också på en manschett av den blå-röd-vit rutiga skjortan. På den syr jag fast blå kors som också är från det tyget.

Jag tycker att det blir väldigt dekorativt. Som att jag gör accessoarer. Det känns som att jag är på väg in i ett sidospår och jag vill inte fortsätta med det.

Slutsats

Det här arbetet har varit roligt att göra men också väldigt intensivt. Jag har haft en iver i mig som har velat fortsätta och hinna med mer. För mig är det inte slut. Jag vill bara fortsätta men jag har behövt sätta en punkt för att kunna rama in mitt arbete för den här gången.

Min intention var att använda alla delar på skjortan men jag har inte använt mig av knapparna och lapparna, än. Jag har sparat dem för att kanske använda vid ett senare tillfälle men just nu är de mest kvar som små gulliga souvenirer. Jag är mer intresserad av själva handlingen och på sättet som en knapp är sydd än att det är just knapparna som tillhör skjortorna som ska användas. Samma sak gäller för lapparna där det möjligtvis är formatet och hur de ser ut t.ex. hur de är vikta som inspirerar mig.

Jag har fortfarande kvar material från några skjortor. Det beror på att jag ville spara en bit tyg av varje skjorta som något slags "bevismaterial" men ju längre tiden har gått desto mindre har jag ägnat mig åt att försöka spara, eftersom jag har behövt använda materialet till nya saker som jag skulle göra. Delarna som finns kvar av den är som sagt kragen, manschetterna och fickan. Det är vad det har kokat ner till och det är vad jag vill spara från det ursprungliga.

Det har blivit ett antal strukturer. Från en del skjortor fler än andra. Jag är förvånad över att jag helst och mest jobbat med skjortorna som jag från början tyckte hade tråkigast mönster och färg. I och med det så känner jag att jag breddat min syn på hur ett arbete kan börja och ta form och att det finns fler ingångar än de jag brukar ta. Strukturerna har ändrat karaktär från att från början vara rätt enkla mönster och formationer till att bli mer komplexa och komplicerade. Åtminstone mer tålamodsprövande och på gränsen till vad jag känner att jag kunnat behärska. Jag har hållit mig till att runda av formerna till väldigt "basic" geometriska former men jag har märker att den här principen börjar tona ut mer och mer i mitt arbete och att jag är nyfiken på att i fortsättningen göra mer oregelbundna strukturer utan skarpa avslut.

Källförteckning:

Bok:
Eva Hesse av Lucy Lippard (1976)

Katalog/bok:
"Converging Lines Eva Hesse and Sol LeWitt" edited by Veronica Roberts with essays by Lucy Lippard, Veronica Roberts och Kirsten Swenson (2014)

Digital tidskrift:
Gränsbrytning nr 19 - "kaordisk kompetens, förmågan att kombinera kaos och ordning" text av Rikard Edbertsson
<http://gransbrytning.se/hela-nummer-19>

Dokumentär:
"Kaos i kosmos" - UR

Tack till:

Mina klasskamrater; Maria, Ida, Josefin och Moa, min sambo Robert, min professor Anna och mina handledare Cecilia och Magnus.